

รัฐต้องไม่เสียค่าโง่ หลังศาลปกครองพลิกคำสั่ง 'คมนาคม' แก่เกมเบรกจ่ายค่าโง่ 'โฮปเวลล์'

จับตาคดีมหากาพย์โฮปเวลล์ เดินหน้าต่อสู้ยืดเยื้อยาว 13 ปี กระทรวงคมนาคมยื่นฟ้องศาลปกครองสูงสุด จัดประเด็นการนับอายุความคดีโฮปเวลล์ขึ้นต่อสู้ จนล่าสุดมติศาลรัฐธรรมนูญหวัดเสีย 5 ต่อ 2 ชี้การนับอายุความคดีโฮปเวลล์ ขัดรัฐธรรมนูญ สั่งเบรกจ่ายค่าโง่โฮปเวลล์ 2.4 หมื่นล้านบาท ขณะที่คมนาคมเดินหน้าฟื้นคดีใหม่ต่อสู้ คดีที่ยืดเยื้อยาวนานมากกว่า 13 ปี รัฐเริ่มเห็นทางสว่าง ส่อเค้าไม่ต้องจ่ายเงินชดเชยให้โฮปเวลล์ อ้างเหตุชดเชยจากการบอกเลิกสัญญาตั้งแต่ปี 2541 แล้ว จักรวรรดิไม่ควรเสียค่าโง่ซ้ำซากในโครงการเมกะโปรเจกต์ของรัฐ เชื่องานนี้มีสิทธิรอดไม่ต้องจ่ายค่าโง่โฮปเวลล์

นับย้อนหลังตั้งแต่วันที่ 8 พ.ย.2551 อนุญาโตตุลาการ ให้กระทรวงคมนาคมและการรถไฟฯ จ่ายค่าเสียหายแก่บริษัทโฮปเวลล์ 11,888 ล้านบาท โดยต่อมาเมื่อวันที่ 13 มี.ค.2557 ศาลปกครองกลางได้มีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งอนุญาโตตุลาการ วันที่ 22 เม.ย.2562 ซึ่งศาลปกครองสูงสุดได้กลับคำพิพากษา ให้จ่ายค่าโฮปเวลล์พร้อมดอกเบี้ยรวมกว่า 2 หมื่นล้านบาท และต่อมากระทรวงคมนาคมได้ร่วมประชุมกับการรถไฟฯ เพื่อเล่นเกมการจ่ายค่าโง่โฮปเวลล์ ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ 22 พ.ย.2562 ได้นำเสนอให้ ครม.สูัดคดีต่อคดี และวันที่ 22 ก.ค.63 ศาลปกครองสูงสุดไม่รับพิจารณา

ย้อนรอยศาล ปค.สูงสุดไม่รับคำฟ้อง รื้อคดีเตรียมจ่ายค่าโง่โฮปเวลล์

ย้อนรอยเมื่อวันที่ 22 ก.ค. 2563 ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งยืนตามศาลปกครองชั้นต้นไม่รับคำฟ้องของกระทรวงคมนาคมและการรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) ที่ยื่นขอให้รื้อคดีที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาให้กระทรวงคมนาคมและรฟท.ต้องปฏิบัติตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่ให้ทั้งสองหน่วยงาน ซึ่งต้องคืนเงินค่าตอบแทนที่บริษัทโฮปเวลล์ (ประเทศไทย) จำกัด ชำระและใช้เงินในการก่อสร้างโครงการพร้อมดอกเบี้ยรวม 2.4 หมื่นล้านบาทให้กับบริษัทโฮปเวลล์ (ประเทศไทย) จำกัด

ทั้งนี้ ศาลปกครองสูงสุดให้เหตุผลว่า กระทรวงคมนาคมและรฟท. อ้างว่า ศาลปกครองสูงสุดฟังข้อเท็จจริงผิดพลาดคลาดเคลื่อนในประเด็นเกี่ยวกับระยะเวลาในการเสนอข้อพิพาทและการกำหนดประเด็นข้อพิพาทแห่งคดีนั้น เห็นว่า การกำหนดประเด็นแห่งคดีและปัญหาทั้งหลายที่ต้องวินิจฉัย ตลอดจนการวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการตามที่ยังนั้นล้วนแต่เป็นการใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดประเด็นแห่งคดีและวินิจฉัยปัญหา ตามรูปเรื่องข้อเท็จจริงแห่งคดี ข้ออ้างดังกล่าวจึงมีลักษณะได้แย่งดุลพินิจในการพิจารณาพิพากษาของศาล แม้จะเป็นการแตกต่างไปจากความเห็นของผู้ร้องทั้งสอง แต่ก็ไม่ใช่เป็นกรณีที่ศาลฟังข้อเท็จจริงผิดพลาด หรือทำการให้การดำเนินการขบวนการพิจารณาคดีกลายเป็นการดำเนินการขบวนการพิจารณาที่มีข้อบกพร่องสำคัญที่ทำให้ผลของคดีไม่มีความยุติธรรม

สำหรับการที่อ้างว่าการที่ศาลปกครองสูงสุดไม่ยื่นสำนวนให้ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาในเนื้อหาแห่งคดีถือเป็นข้อบกพร่องสำคัญในการกระบวนพิจารณาพิพากษาที่ทำให้ผลของคดีไม่มีความยุติธรรมนั้น เห็นว่า ที่กำหนดเกี่ยวกับการพิจารณาอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นโดยศาลปกครองสูงสุดไม่ใช่บทบังคับเด็ดขาดที่ศาลปกครองสูงสุดต้องมีคำสั่งยกคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่ไม่ได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครองแล้วส่งสำนวนคืนไปยังศาลปกครองชั้นต้นเพื่อให้พิพากษาหรือมีคำสั่งใหม่ทุกกรณี แต่ให้เป็นดุลพินิจของศาลปกครองสูงสุดตามที่เห็นว่าเหมาะสมสมควรเท่านั้น จึงจะให้ส่งสำนวนคืนไปที่ศาลปกครองชั้นต้นเพื่อให้พิพากษาหรือมีคำสั่งใหม่

อย่างไรก็ตาม เมื่อคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดในคดีหมายเลขแดงที่ อ.221-223/2562 ศาลเห็นว่า ก่อนที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษา ได้ดำเนินการในชั้นการแสวงหาข้อเท็จจริงโดยคู่กรณีได้ทราบข้อเท็จจริงและชี้แจงโต้แย้งแล้ว คดีจึงมีข้อเท็จจริงเพียงพอที่ศาลปกครองสูงสุดจะพิจารณาพิพากษาหรือชี้ขาดคดี

ต่อไปได้ จึงเป็นกรณีที่ศาลปกครองสูงสุดใช้ดุลพินิจเห็นว่าไม่มีเหตุสมควรที่จะส่งสำนวนคดีคืนไปยังศาลปกครองชั้นต้น ดังนั้นการที่ศาลปกครองสูงสุดไม่ส่งสำนวนคืนไปยังศาลปกครองชั้นต้นเพื่อให้พิจารณาประเด็นแห่งคดีใหม่ จึงไม่ใช่ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการดำเนินการกระบวนการพิจารณาที่จะถือว่าเป็นข้อบกพร่องสำคัญในกระบวนการพิจารณาพิพากษาที่ทำให้ผลของคดีไม่มีความยุติธรรม

โจปเวลล์เป็นบริษัทต่างดาวฟังไม่จบ

สำหรับประเด็นที่อ้างว่า พบพยานหลักฐานใหม่ว่าบริษัทโจปเวลล์ในขณะเข้าทำสัญญาเป็นการดำเนินการของบุคคลต่างดาวที่ฝ่าฝืนประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 281 ลงวันที่ 24 พ.ย.2515 เห็นว่า ไม่ว่าข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความสามารถของบริษัทโจปเวลล์ตามหนังสือรับรองจดทะเบียนนิติบุคคลหรือการเข้าประกอบกิจการก่อนที่จะได้รับหนังสือรับรองจากอธิบดีกรมทะเบียนการค้าในขณะนั้นจะเป็นจริงดังที่อ้างหรือไม่ก็ตาม แต่โดยข้อเท็จจริงความสามารถของบริษัทโจปเวลล์เป็นข้อเท็จจริงที่มีอยู่ตั้งแต่ขณะเข้าทำสัญญาซึ่งหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลเป็นเอกสารที่ทุกคนสามารถเข้าขอตรวจสอบจากราชการได้ และหนังสือดังกล่าวก็ต้องยื่นประกอบการลงนามในสัญญา

นอกจากนี้กระทรวงคมนาคมได้บรรยายฟ้องว่า คณะกรรมการพท.มีมติให้รพท.มีอำนาจลงนามในสัญญาร่วมกับกระทรวงคมนาคม และให้บริษัทโจปเวลล์ โสลดิง จำกัด (ฮ่องกง) มีอำนาจเข้าดำเนินการก่อสร้าง พัฒนาที่ดินของ รพท. ซึ่งบริษัทโจปเวลล์ โสลดิง จำกัด (ฮ่องกง) ได้จดทะเบียนจัดตั้ง บริษัทโจปเวลล์ (ประเทศไทย) จำกัด ขึ้นตามกฎหมายไทย กรณีดังกล่าวบ่งชี้ว่ากระทรวงคมนาคมทราบดีว่าบริษัทโจปเวลล์ (ประเทศไทย) มีบริษัทแม่เป็นบริษัทที่จดทะเบียนในต่างประเทศ

ทั้งนี้ ข้อโต้แย้งเรื่องความสามารถของบริษัทโจปเวลล์ขณะเข้าสัญญาซึ่งเป็นการฝ่าฝืนประกาศคณะปฏิวัติฯ รว.คมนาคมซึ่งเป็นผู้ลงนามในสัญญา เป็นบุคคลที่อยู่ร่วมใน ครม. ย่อมต้องรู้ว่าบริษัทโจปเวลล์ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากครม. อีกทั้งกระทรวงคมนาคมฯยอมรับในคำขอพิจารณาคดีใหม่ของบริษัทโจปเวลล์ได้รับการส่งเสริมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนให้ประกอบธุรกิจประเภทที่กำหนดไว้ในบัญชี ค.ท้ายประกาศคณะปฏิวัติฯ และกรณีนิติบุคคลต่างดาวจะประกอบกิจการตามที่ลงนามในสัญญาจะต้องขออนุญาตจากอธิบดีกรมทะเบียนการค้าก่อน จึงเป็นข้อบัญญัติกฎหมายที่กระทรวงคมนาคมฯ จะปฏิเสธว่าไม่รู้ไม่ได้ แต่ควรต้องตรวจสอบเรื่องความสามารถของคู่สัญญาก่อนลงนาม

อีกทั้ง ร่างสัญญาจะต้องผ่านการตรวจจากกรมอัยการขณะนั้นก่อนลงนาม การที่กระทรวงคมนาคมและ รพท.ไม่ตรวจสอบถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวและไม่เคยยกข้อเท็จจริงนี้ขึ้นต่อสู้มาก่อนทั้งในชั้นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ และในชั้นศาลปกครองเลย จึงเป็นความบกพร่องของกระทรวงคมนาคมและ รพท.เอง จึงไม่อาจถือได้ว่าทั้งสองไม่ทราบถึงความสามารถของพยานหลักฐานนั้นในการพิจารณาคดีครั้งที่แล้วมาโดยมิใช่ความผิดของกระทรวงคมนาคมและ รพท. ดังนั้นเอกสารทั้งสองกล่าวอ้างจึงไม่ใช่พยานหลักฐานใหม่ ที่จะทำให้ข้อเท็จจริงที่ฟังเป็นที่ยุติแล้วเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ

ชี้ทางออกต้องรอศาลปกครองพิจารณาคดีใหม่

ส่วนที่อ้างว่าศาลปกครองชั้นต้นไม่มีอำนาจพิจารณาหรือมีคำสั่งเกี่ยวกับคำขอให้พิจารณาคดีใหม่นั้น เห็นว่า คำขอพิจารณาคดีใหม่เป็นคำฟ้องตามนัยมาตรา 3 แห่งพ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง 2542 แต่โดยกฎหมาย ไม่ได้กำหนดว่าการยื่นขอพิจารณาคดีใหม่ต้องยื่นศาลปกครองใด จึงต้องเป็นไปตามหลักกฎหมายทั่วไปว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครองตามนัยข้อ 5 วรรคสอง แห่งระเบียบที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง 2543 ดังนั้นคำขอพิจารณาคดีใหม่ในคดีนี้จึงอยู่ในอำนาจของศาลปกครองชั้นต้น

ปมนับอายุความคดีโจปเวลล์จัด รรณ.

ล่าสุดความคืบหน้าของศาลปกครองชั้นต้นที่ผ่านมา นายประวิตร บุญเทียม โฆษกศาลปกครองสูงสุด กล่าวว่าศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่ามติที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดที่กำหนดให้การนับอายุความฟ้องคดีปกครองตั้งแต่วันที่ศาลปกครองเปิดทำการคือ วันที่ 9 มี.ค. 2544 นำมาใช้อ้างอิงในคดีสัญญาสัมปทานโครงการโจปเวลล์ ว่าเข้าข่ายเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญว่า ซึ่งต้องดูคำวินิจฉัยฉบับเดิมก่อนว่าประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยครอบคลุมไปถึงแล้วหรือไม่ แต่โดยหลักแล้วคดีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดไปแล้วก็เป็นอันเสร็จสิ้นซึ่ง มีแนวใหม่ หรือมีคำวินิจฉัยใหม่ ก็จะไม่กระทบต่อคดีที่พิพากษาเสร็จเด็ดขาดไปก่อน ส่วนคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองก็จะนำคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญมาประกอบการพิจารณา เพราะคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญผูกพันทุกองค์กร

สำหรับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวจะมีผลต่อการขอพิจารณาคดีโจปเวลล์ใหม่หรือไม่ โฆษกศาลปกครองชี้ว่า คดีโจปเวลล์เคยมีการขอพิจารณาคดีใหม่ไปแล้วครั้งหนึ่ง แต่ศาลปกครองชั้นต้นและศาลปกครองสูงสุด เห็นตรงกันว่าไม่เข้าเกณฑ์ที่จะขอพิจารณาคดีใหม่ได้ แต่การขอพิจารณาคดีใหม่อาจจะขอได้อีก โดยอ้างเหตุใหม่ ฉะนั้น ถ้าคู่กรณียกคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญมาขอพิจารณาคดีใหม่ ศาลก็จะพิจารณาว่าเป็นเรื่องที่ใช้เหตุผลเดิมหรือไม่ ถ้าไม่ใช่และเป็นข้อเท็จจริงใหม่ ก็จะพิจารณาต่อไปว่าแล้วเข้าเกณฑ์ที่จะขอพิจารณาคดีใหม่ตามมาตรา 75 พ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง 2542 ได้หรือไม่ ซึ่งก็ต้องขอคำวินิจฉัยเดิมของศาลรัฐธรรมนูญว่ามีรายละเอียดเป็นอย่างไร แล้วจึงมาพิจารณาต่อไปว่าเข้าเกณฑ์อนุมาตราใดของมาตรา 75 แล้วใช้ดุลพินิจตามหลักฐานนั้น

“ไม่ใช่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแบบนี้แล้วจะกระทบไปยังคดีเดิม เพราะคดีนั้นศาลพิพากษาถึงที่สุดไปแล้ว ถ้าทุกคนก็จะไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง ศาลวินิจฉัยเบ็ดเสร็จเด็ดขาดไปแล้วก็เป็นไปตามนั้น แต่จะไม่ถึงเมื่อคู่กรณีใช้ช่องทางขอพิจารณาคดีใหม่ตามมาตรา 75 ตรงนี้เป็นช่องทางที่เป็นสิทธิของคู่กรณี เมื่อขอมาศาลก็พิจารณา หากเมื่อพิจารณาคำวินิจฉัยเดิมของศาลรัฐธรรมนูญแล้วเห็นว่าเข้าเกณฑ์พิจารณาใหม่ ตามมาตรา 75 ก็สามารถรับพิจารณาคดีใหม่ได้ แต่ถ้าดูแล้วไม่เข้าเกณฑ์ ถึงจะมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญตรงนั้นก็ต้องยกไม่รับคำขอเหมือนกับคดีที่แล้ว”

ที่ผ่านมาศาลปกครองไม่เคยมองว่ามติที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเป็นระเบียบที่ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา หรือ

ต้องส่งให้สภาผู้แทนราษฎรตรวจสอบตามมาตรา 5 มาตรา 6 ของรัฐธรรมนูญ แต่มติที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเป็นไปตามมาตรา 68 พ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง 2542 ที่กำหนดว่า กรณีประธานศาลปกครองสูงสุดเห็นสมควรที่จะให้มีการวินิจฉัยปัญหาใด คดีใด ให้เสนอที่ประชุมใหญ่พิจารณา ซึ่งที่ผ่านมาหากประธานศาลปกครองสูงสุดเห็นว่าคดีนั้นมีปัญหา หรือเป็นคดีสำคัญ หรือเป็นคดีที่มีทุนทรัพย์สูงก็จะนำเข้าที่ประชุมใหญ่พิจารณาข้อเท็จจริงในคดีนั้นๆ ซึ่งทำกันเกือบทุกเดือน โดยคดีไฮโปเธสิสเป็นการพิจารณาปัญหาว่าจะนับอายุความอย่างไร ก็เลยเป็นมติของที่ประชุมใหญ่ ซึ่งเมื่อเป็นมติที่ประชุมใหญ่แล้วก็ไม่ต้องทำอะไรต่อก็นำไปใช้บังคับเลย โดยศาลปกครองก็ถือปฏิบัติตามนี้มาจนเวลานี้ มติที่ประชุมใหญ่มีเป็นร้อยเรื่อง และไม่เคยส่งไปประกาศราชกิจจานุเบกษา หรือส่งให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ดังนั้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยเช่นนี้จึงต้องดูว่ามติเป็นระเบียบเพราะอะไร

มติศาลรัฐธรรมนูญ 5 : 2 พลิกคดีจ่ายค่าโง่ไฮโปเธสิส

รายงานข่าวล่าสุดปรากฏว่า มติศาลรัฐธรรมนูญ 5:2 ซึ่งมีมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการศาลปกครองสูงสุด ได้นับอายุความคดีไฮโปเธสิสคดีรัฐธรรมนูญ เบรกจ่ายค่าโง่ 2.4 หมื่นล้าน "คมนาคม" เล็งยื่นฟื้นคดีใหม่ ข้อพิพาทระหว่างบริษัทไฮโปเธสิส (ประเทศไทย) จำกัด ผู้รับสัมปทานโครงการระบบการขนส่งทางรถไฟและถนนยกระดับในกรุงเทพมหานคร หรือโครงการไฮโปเธสิส จากกระทรวงคมนาคม และการรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) ที่มีมาตั้งแต่รัฐบาลยกเลิกสัญญาเมื่อปี 2541 จะได้ข้อสรุปในแนวทางที่รัฐอาจไม่ต้องจ่ายเงินชดเชยจากเหตุบอกเลิกสัญญา

เมื่อวันที่ 17 มี.ค.2564 ที่ประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้นัดแถลงด้วยวาจา ปรีกษาหารือ และลงมติคำร้องของผู้ตรวจการแผ่นดิน (ผู้ร้อง) ที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 กรณีมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ 18/2545 วันที่ 27 พ.ย.2545 ศาลรัฐธรรมนูญมีมติเสียงข้างมาก 5 ต่อ 2 มีมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ 18/2545 เรื่องปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดีปกครอง เป็นการออกระเบียบตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครองฯ พ.ศ. 2542 มาตรา 44 แต่ไม่ได้ดำเนินการตามมาตรา 5 และมาตรา 6 วรรคหนึ่ง จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 3 วรรคสอง และมาตรา 197 วรรคสี่

ทั้งนี้ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการศาลปกครองสูงสุดเรื่องปัญหาเกี่ยวกับการนับระยะเวลาการฟ้องคดีปกครองขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่ขณะนี้ยังต้องมีการบังคับตามคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดในคดีที่ศาลยกคำร้องของกระทรวงคมนาคมและการรถไฟฯ ขอเพิกถอนคำสั่งอนุญาตให้ตุลาการทำให้กระทรวงคมนาคมและการรถไฟฯ ต้องดำเนินการตามที่อนุญาตตุลาการมีคำสั่งให้จ่ายเงินชดเชยจากการบอกเลิกสัญญาไฮโปเธสิส ทั้งนี้กระทรวงคมนาคมยังต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยศาลปกครองสูงสุด แต่ขึ้นกับว่ากระทรวงคมนาคมจะขอให้ศาลปกครองพิจารณาคดีใหม่หรือไม่

ย้อนรอยโปรเจกต์ไฮโปเธสิส

โครงการประมูลสัมปทานโครงการทางรถไฟและทางด่วนยกระดับของกระทรวงคมนาคมเกิดขึ้นในยุค นายมนตรี พงษ์พานิช

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ในสมัยนั้น ได้เปิดดำเนินโครงการให้มีผู้ประมูลโครงการไฮโปเธสิส โดยมีเอกชนที่สนใจเพียง 2 ราย ได้แก่ บริษัท ไฮโปเธสิส (ประเทศไทย) ในเครือไฮโปเธสิสโฮลดิ้งส์ ของ นายกอร์ดอน หวู่ (Gordon Wu) นักธุรกิจใหญ่มหาเศรษฐีชาวฮ่องกง กับ บริษัท ลาวาลิน (SNC-Lavalin) จากแคนาดา แต่ในที่สุด บริษัท ไฮโปเธสิส ของนายกอร์ดอน หวู่ ชนะการประมูล ลงนามในสัญญาเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2533 อายุสัมปทาน 30 ปี ตั้งแต่วันที่ 6 ธันวาคม 2534 ถึง 5 ธันวาคม 2542 ขณะนั้นชาวบ้านเรียกกันว่า "โครงการไฮโปเธสิส" แบ่งการก่อสร้างออกเป็น 5 ช่วง ระยะทางรวม 60.1 กิโลเมตร ประกอบด้วย

- ช่วงที่ 1 ยมราช-ดอนเมือง ระยะทาง 18.8 กิโลเมตร
- ช่วงที่ 2 ยมราช-หัวลำโพง-หัวหมาก และมักกะสัน-แม่น้ำเจ้าพระยา ระยะทาง 18.5 กิโลเมตร
- ช่วงที่ 3 ดอนเมือง-รังสิต ระยะทาง 7 กิโลเมตร
- ช่วงที่ 4 หัวลำโพง-วงเวียนใหญ่ และยมราช-บางกอกน้อย ระยะทาง 6.7 กิโลเมตร
- ช่วงที่ 5 วงเวียนใหญ่-โพธิ์นิมิตร และตลิ่งชัน-บางกอกน้อย ระยะทาง 9.1 กิโลเมตร

ไฮโปเธสิสจะได้สัมปทานประกอบกิจการเดินรถไฟบนรางยกระดับ ระบบขนส่งทางถนนยกระดับ และเก็บค่าผ่านทาง รวมทั้งได้สิทธิในการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากที่ดินของการรถไฟฯ อีก 630 ไร่ ภายใต้อายุสัมปทาน 30 ปี โดยเสนอจ่ายผลตอบแทนรายปีให้รัฐบาลไทย รวม 353,810 ล้านบาท โดยที่ไฮโปเธสิสจะเป็นผู้ลงทุนทั้งหมด

โครงการไฮโปเธสิสส่งกลับคุ รับเร่งลงนาม

โครงการไฮโปเธสิส ถูกวิจารณ์ว่ามีความไม่โปร่งใส นับตั้งแต่บริษัท ไฮโปเธสิส เสนอโครงการมูลค่ากว่า 8 หมื่นล้านบาท ให้กับการรถไฟฯ แลกด้วยการขอสิทธิพัฒนาที่ดินการรถไฟฯ โดยที่รัฐไม่ต้องลงทุน ทำให้เกิดความคลางแคลงใจว่า ไฮโปเธสิสหวังเข้ามาหาผลประโยชน์จากที่ดินการรถไฟฯ แบบจับเสือมือเปล่าหรือไม่ แถมโครงการทางรถไฟและทางด่วนยกระดับมูลค่า 8 หมื่นล้านบาท กระทรวงคมนาคมนำมาทำเอง โดยการรถไฟฯ เป็นที่ปรึกษา ใช้เวลาดำเนินการอย่างรวดเร็วเพียง 9 เดือนเท่านั้น ก็ได้ผู้ลงทุนแล้ว และผ่านการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี พล.อ.ชาติชาย แบบม้วนเดียวจบ แตกต่างจากระบบรถไฟฟ้ามหานครของรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน ของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย มูลค่า 4 หมื่นล้านบาท ที่ยังไม่มีการก่อสร้าง จึงเกิดความคลางแคลงใจจากสังคมในยุคนั้นว่า มีผลประโยชน์ก้อนใหญ่เข้ามายังผู้มีอำนาจในยุคนั้นหรือไม่?

เบื้องหลังตัวละครสำคัญที่ทำให้เกิดโครงการไฮโปเธสิสก็คือ นายมนตรี รถม.คมนาคม (ขณะนั้น) จาก พรรคกิจสังคม กับ นายกอร์ดอน หวู่ เจ้าของบริษัท ไฮโปเธสิส โดยมีคนกลาง คือ นายอนุศักดิ์ อินทรภูวศักดิ์ อดีตผู้อำนวยการบริษัทไทยเดินเรือทะเล ซึ่งเป็นคนใกล้ชิดของนายมนตรีเป็นผู้เดินเรื่อง

ทั้งนี้ นายมนตรีในฐานะเจ้ากระทรวงคมนาคม สั่งการให้ นายศรีภูมิ สุขเนตร ปลัดกระทรวงคมนาคม เป็นคนดำเนินการในเรื่องนี้ โดยให้ตัวแทนจากการรถไฟฯ มีบทบาทเพียงแค่กรรมการคนหนึ่งเท่านั้น พร้อมกับแก้ไขเงื่อนไข ในการลงทุนเสียใหม่ ให้ทั้งทางด่วนและรถไฟชุมชน

ต่อมานายมนตรีเสนอโครงการนี้เข้าคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2533 โดยชี้ให้เห็นถึงประโยชน์จากโครงการนี้ว่า การรถไฟฟ้าได้ทางยกระดับมูลค่า 8 หมื่นล้านบาทมาฟรีๆ โดยไม่ต้องใช้เงินแม้แต่บาทเดียว และไฮปเวลล์จะจ่ายผลประโยชน์จากการพัฒนาที่ดิน ให้การรถไฟฟ้า อีก 5 หมื่นล้านบาท และอ้างว่าเป็นไปได้ของโครงการเป็นเรื่องที่ไม่น่ากังวล เพราะไฮปเวลล์เป็นผู้รับความเสี่ยงเอง

แม้สัญญาโครงการไฮปเวลล์จะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 6 ธันวาคม 2534 เป็นต้นไป แต่ต่อมารัฐบาล พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ อดีตนายกรัฐมนตรี ถูกคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) นำโดย พล.อ.สุนทร คงสมพงษ์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดในขณะนั้น เข้ายึดอำนาจเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 และแต่งตั้งให้ นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี และมี นายอนุกุล ประจวบเหมาะ เป็นรมว.คมนาคม

ต่อมารัฐบาลอานันท์สั่งรื้อบททวนสัญญาสัมปทานโครงการไฮปเวลล์ เนื่องจากส่อแววว่าไม่โปร่งใส เพราะเป็นสัญญาที่ฝ่ายรัฐเสียเปรียบ ไม่มีการกำหนดระยะเวลาก่อสร้างและค่าปรับต่างๆ แต่เมื่อการยึดอำนาจ ส่งผลกระทบต่อบรรยากาศการลงทุน โครงการไฮปเวลล์จึงถูกผลักดันเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุน แต่เนื่องจากแผนการก่อสร้างไม่ชัดเจนมาตั้งแต่ต้น ผู้รับเหมาต้องแก้ไขปรับปรุงแบบหลายครั้ง กว่าที่การรถไฟฟ้า จะอนุมัติแผนก่อสร้างฉบับสมบูรณ์ ก็ผ่านไปกว่า 2 ปี มาถึงสมัยรัฐบาล นายชวน หลีกภัย สมัยที่ 1 ปี 2535 พ.อ.วินัย สมพงษ์ รมว.คมนาคม ได้ผลักดันโดยตั้งคณะกรรมการฟาสต์แทร็คกำหนดช่วงการก่อสร้าง จนในที่สุดโครงการต้องหยุดชะงักไป

จนกลายเป็นสุสานซากเสากลางถนน มีแต่ตอม่อขนาดใหญ่ตั้งเด่นเป็นสง่า เป็นอนุสรณ์แห่งการก่อสร้างโครงการไฮปเวลล์ที่ล้มเหลวไม่เป็นท่า จนในที่สุดกระทรวงคมนาคมได้เดินหน้าโครงการทางรถไฟยกระดับเพื่อให้เกิดระบบขนส่งมวลชนใหม่ขึ้น ซึ่งจะเปิดใช้ในเร็วๆ นี้

งานนี้จึงต้องจับตากันต่อไปว่ากระทรวงคมนาคมและการรถไฟฟ้า จะร่วมมือกันแก้เกมการจ่ายค่าไฮปเวลล์ให้กับเอกชนได้อย่างไร เพราะคำพิพากษาของศาลปกครองเป็นเพียงปมเชือกเส้นแรกที่สามารถแก้ไข แต่ยังมีอีกหลายปมที่ต้องแก้ไขต่อไป งานนี้หากแก้ไขปมได้ทุกปมก็จะถือได้ว่าเป็นผลงานของเจ้ากระทรวงทูลวงและการรถไฟฟ้า ที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายของรัฐ และประหยัดงบประมาณภาษีของประชาชนอีกหลายหมื่นล้านที่ต้องจ่ายให้กับไฮปเวลล์ .